

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 37/21

Møtedato: 11.03.2021

Dato: 15.02.2021

Arkivsaknr: 2019/7136

Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø og universell utforming 2020-2023

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 70/19, *Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet 2019-2022*
[Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet | Studieavdelingen | Universitetet i Bergen \(uib.no\)](#)
- Prosjektrapport og tiltaksplan: Tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne ved UiB – Veien mot «Gullstandard» av Sander Henriksen
[PROSJEKTRapport og tiltaksplan: tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne VED UIB – veien mot «gullstandard»](#)
- Rapport fra styringsgruppen for prosjektet; Veien til Gullstandard
[sakliste_mote_5_2020_endelig.pdf \(uib.no\)](#)
- Behandling i LMU 02.12.2020
https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/sakliste_mote_5_2020_endelig.pdf Se sak 26/20
- Lov om universitet og høyskoler (UHL) § 4-3 (5)
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-04-01-15?q=universitets%20og%20h%C3%B8yskoleloven#KAPITTEL_1-4
- Lov om likestilling og forbud mot diskriminering §§ 17, 18 og 21
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3

Saken gjelder:

Økt satsing på inkluderende læringsmiljø og universell utforming er et område der Læringsmiljøutvalget (LMU) ved Universitetet i Bergen har klart uttrykte ambisjoner om en kvalitetsheving. Dette arbeidet påvirkes av reguleringer i form av lov og forskrift, av initiativer fra nasjonale instanser, som pådriverorganet Universell, av andre nasjonale og internasjonale trender og av lokale ambisjoner og initiativer. Universell utforming av læringsmiljøet, og individuell tilrettelegging i de tilfellene der det er behov for tilpasninger utover dette, påvirker læringsmiljøet positivt for alle studenter. For å styrke arbeidet med å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter for alle studenter ved UiB, bes styret vedta vedlagte Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø og universell utforming 2020-2023.

Forslag til vedtak:

Styret vedtar Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø og universell utforming 2020-2023. Budsjettmessige konsekvenser vedtas som del av de årlige budsjettprosessene.

Robert Rastad
universitetsdirektør

15.02.2021/Ellen Lien/ Christen Soleim (avd. dir.)

Vedlegg: 1. Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø og universell utforming 2020-2023

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
37/21

Møtedato:
11.03.2021

Arkivsaksnr:
2019/7136

Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø og universell utforming

Innledning

Bakgrunnen for denne saken er et prosjekt som ble bestilt fra UiB v/LMU i 2019 og som baserer seg på rapporten "Veien til Gullstandard", skrevet av en tidligere student, Sander Henriksen, på oppdrag fra UiB. Rapporten har vært behandlet i LMU ved flere anledninger. Henriksens rapport er sentral for prosjektet da den beskriver opplevelsen av å være student med funksjonsnedsettelse ved UiB. Henriksens hovedfunn og konklusjoner ligger til grunn for dette prosjektets mål, og gjenspeiles i alle momentene i handlingsplanen.

I forslaget til ny Universitets og høyskolelov (UHL), våren 2020, endres området tilrettelegging fra å være en plikt for undervisningsstedene, til å bli en rettighet for alle studenter, og det stilles også krav til alle utdanningsinstitusjoner om å tilby et universelt utformet læringsmiljø med en tilhørende handlingsplan. En omlegging av UiBs organisering av tjenestene for studenter med behov for tilrettelegging vil bidra til at UiB kan møte studentenes rettigheter på en bedre måte enn ved nåværende organisering.

Prosjektet har hatt jevnlig kontakt med det statlige fagorganet Universell i arbeidet med planen, og har hentet inspirasjon fra to utdanningsinstitusjoner som regnes for å være svært langt fremme på dette feltet; NTNU og University of Cambridge. Tiltakene som foreslås i det vedlagte utkastet til Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø og universell utforming, er laget etter mønster fra disse.

Sammenlikninger med institusjoner som kan vise til de beste resultatene på dette området tilsier at UiB fortsatt bør heve ambisjonsnivået innenfor dette feltet. Blant annet bør det styrkes gjennom en sentral pådriverrolle med kompetanse til å støtte og koordinere arbeidet med å skape et inkluderende læringsmiljø for studenter med ulike typer funksjonsnedsettelser. Fakultetene har også i ulik grad satt av ressurser og kompetanse til å ivareta dette feltet på en profesjonell og helhetlig måte.

Innsatsområdene i Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø og universell utforming 2020-2023

Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø og universell utforming 2020-2023 er inndelt i følgende innsatsområder;

- Rekruttering og søknadsfase
- Studiestart
- Studieløpet
- Organisering, ansvarsdeling og kompetanseheving

Innsatsområde A: Rekruttering og søknadsfase – Sentrale momenter i dette innsatsområdet er at UiB aktivt kommuniserer og synliggjør sin strategi for å sikre et godt læringsmiljø for alle

studenter, og samtidig sørge for at all tilgjengelig informasjon på nettet er god og tydelig for alle potensielle søkere til UiB.

Innsatsområde B: Studiestart – Sentrale elementer i dette innsatsområdet er at nye studenter med et tilretteleggingsbehov blir tatt imot og ivaretatt på en god måte, blant annet gjennom tilbud om samtale, omvisning på campus, personlig studiefadder og utarbeidelse av personlig tiltaksplan for studieløpet.

Innsatsområde C: Studieløpet – Hovedelementer i innsatsområdet er at læringsmiljøet ved UiB som hovedregel skal være universelt utformet, og at alle ansatte ved UiB har nødvendig kunnskap om hva et inkluderende læringsmiljø innebærer.

Innsatsområde D: Organisering, ansvarsdeling og kompetanseheving – Dette innsatsområdet foreslår opprettelsen av en kompetanseenhet ved Studieavdelingen. Målet med enheten er å skape et miljø som kan ivareta oppgavene med å sikre en helhetlig og god tilretteleggingspraksis, blant annet ved å være rådgivende og koordinerende instans overfor fakultetene og instituttene, og overfor andre sentrale enheter og eksterne aktører.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Universell utforming og individuell tilrettelegging er en viktig del av det ansvaret vi har som utdanningsinstitusjon. Arbeidet som er gjort viser at dette området bør få et mer systematisk fokus fremover, og at vi bør få til en standardisering av tjenester og servicenivå på tvers av fakultetene.

Et godt og inkluderende læringsmiljø for studentene er av stor betydning. En universell tilnærming til utformingen av læringsmiljøet, imøtekommer enkeltstudenters behov, samtidig som det bedrer kvaliteten på det samlede læringsmiljøet for alle studenter.

De valgene Læringsmiljøutvalget har gjort i planutkastet er ambisiøse, men realistiske. Oppfølgingsarbeidet er koblet til de ordinære budsjettprosessene, og planen vurderes som et godt virkemiddel som vil bidra til en ytterligere styrking av læringsmiljøet ved UiB.

15.02.2021/Ellen Lien/Christen Soleim (avd. dir.)

HANDLINGSPLAN FOR INKLUDERENDE LÆRINGSMILJØ OG UNIVERSELL UTFORMING

HANDLINGSPLAN 2020–2023 // UNIVERSITETET I BERGEN

INNLEDNING

Alle studenter ved UiB har krav på et godt og inkluderende læringsmiljø.

UiB vil gjennom universell utforming og individuell tilrettelegging bidra til å skape et læringsmiljø som gjør at alle våre studenter kan delta på en fullverdig måte i alle deler av universitetslivet.

Forpliktelsene mellom UiB og studentene er gjensidige. Det skal tas hensyn til den enkelte students ønsker og meninger i utformingen av individuelle tilretteleggingstiltak. Alle ansatte ved UiB skal være løsningsorienterte og ha tilstrekkelig informasjon og tilgang til nødvendige ressurser for å kunne legge til rette for, og inkludere, studenter med funksjonsnedsettelse. Studentene er på samme måte forpliktet til å bidra, slik at man i fellesskap finner frem til hensiktsmessige løsninger.

De faglige kravene til læring er de samme for alle studenter, og det forventes at studentene, ut fra sine forutsetninger, viser vilje til å tilpasse seg de krav og betingelser som gjelder for studiet.

Grunnlagsdokumenter – Lovverk

Lov om universitet og høyskoler (UHL) § 4–3 (5) sikrer hver enkelt student sin rett til tilrettelagt undervisning. Videre fremgår det at læringsmiljøet skal utformes etter prinsippet om universell utforming, samt at studiesituasjonen skal legges til rette for studenter med behov for tilrettelegging. Tilretteleggingen må imidlertid ikke gå på bekostning av de faglige kravene som stilles i studiet.

I Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) § 17 om universell utforming fastslås virksomhetens plikt til universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjoner. Krav til universell utforming er også ivaretatt gjennom plan- og bygningsloven, byggeteknisk forskrift, samt lov om offentlige anskaffelser. I § 18 i samme lov fastslås plikten til universell utforming av IKT-løsninger. Dette er detaljregulert i forskrift,

I likestillings- og diskrimineringsloven § 21 presiseres det også at «Elever og studenter med funksjonsnedsettelse ved skole- og utdanningsinstitusjoner har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.»

INNSATSOMRÅDER FOR INKLUDERENDE LÆRINGSMILJØ OG UNIVERSELL UTFORMING FOR PERIODEN 2020–2023

A. INNSATSOMRÅDE: REKRUTTERING OG SØKNADSFASE

DELMÅL	HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	NÅR
DELMÅL 1: UiB skal aktivt kommunisere og synliggjøre sin strategi for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter for alle studenter.	Sikre tilgjengelig og god informasjon på nett for aktuelle søkere.	SA, KA	H-2020
	Sikre at det er lett tilgjengelige kontaktpersoner ved alle enheter.	SA, fakultetene og instituttene	V-2021
	Produsere rekrutteringsfilm for inkluderende læringsmiljø.	SA, KA	H-2021
	Utarbeide informasjonsplan for studenter med tilretteleggingsbehov.		V-2021
DELMÅL 2: Potensielle studenter med behov for tilrettelegging skal finne sentral, god og strukturert informasjon på uib.no.	Gjennomgå og videreutvikle informasjonssider om tilrettelegging.	SA, KA	V-2021
	Tydeliggjøre overfor søkere hva som kan forventes av tilrettelegging ved UiB.	SA	V-2022
	Etablere SA som tydelig innholdseier/redaktør.		V-2022
	Rydde i alle sidetreff.		V-2021
DELMÅL 3: Det skal oppleves som enkelt å søke om tilrettelegging før og i studieløpet.	Utvikle elektronisk skjema for å søke tilrettelegging før semesterstart.	SA	V-2020
	Sikre at dokumentasjonskravene er tydelige.		V-2020
	Sikre at dokumentasjon følger studenten på tvers av fakulteter.		V-2021
DELMÅL 4: UiB sine digitale flater skal være universelt utformet.	Etablere prosjekt for gjennomgang og universell utforming av alle studentrelevante digitale flater.	SA, IT	V-2022

B. INNSATSOMRÅDE: STUDIESTART

DELMÅL	HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	NÅR
DELMÅL 1: Tilretteleggingsbehovet for alle studenter skal avklares ved semesterstart.	Tilby samtale og omvisning på campus ved semesterstart til alle studenter med et dokumentert behov for tilrettelegging. Gi tilbud om personlig studiefadder.	Fakultetene og instituttene	H-2023
	Informere i første forelesning om hvor man finner informasjon om tilrettelegging ved eksamen, samt når fristen for å søke er.		H-2021
DELMÅL 2: Alle studenter med dokumentert tilretteleggingsbehov skal følges opp.	Utarbeide mal for individuell tiltaksplan.	SA	H-2022
	Helseopplysninger skal oppbevares i ePhorte i henhold til gjeldende regelverk for oppbevaring og saksbehandling av helseopplysninger.	Fakultetene og instituttene	H-2022

C. INNSATSOMRÅDE: STUDIELØPET

DELMÅL	HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	NÅR
DELMÅL 1: Læringsmiljøet ved UiB skal være utformet etter prinsippet om universell utforming.	Følge opp UiBs arealplan for universell utforming.	EIA	H-2020 løpende
	Arbeide for at alle digitale flater er universelt utformet.	SA, IT	H-2022
	Sikre tett dialog mellom enhetene i enkeltsaker.	Fakultetene, instituttene og sentrale avd.	H-2020
DELMÅL 2: Studentene skal motta undervisning og vurdering i et universelt læringsmiljø.	Sikre kontinuerlig fokus på universell utforming av læringsmiljøet ved alle aktuelle enheter .	SA, UPED	H-2021
	Tilby hensiktsmessig individuell tilrettelegging der hvor generell universell utforming ikke er tilstrekkelig.	Fakultetene og instituttene	V-2021
	Kartlegge utfordringer og rettigheter for innkomne utenlandske studenter slik at de får nødvendig tilrettelegging under sitt opphold ved UiB.	SA	V-2021
DELMÅL 3: Studentene skal oppleve at alle ansatte ved UiB har kunnskap om, og vilje til, å legge til rette for et inkluderende og universelt læringsmiljø.	Utarbeide egne kompetanseplaner for studieveiledere og andre ansatte som arbeider med tilretteleggingsrelevante oppgaver.	SA	V-2023
	Tilby UiB kurs, kampanjer og fokusdager rettet mot særlig undervisere og studieveiledere i bruk av tilretteleggingsverktøy.	SA	H-2022
	Videreutvikle gode nettsider med informasjon og læring omkring tilrettelegging av undervisning og undervisningsmiljø for ansatte.	SA, KA	H-2022
	Etablere kontaktpersoner ved enhetene med særlig ansvar og kompetanse på tilrettelegging.	Fakultetene, instituttene og sentrale avdelinger	V-2020
DELMÅL 4: Studentene skal oppleve et godt samarbeid mellom UiB og samarbeidspartnere innen tilrettelegging.	Sikre tett samarbeid med Sammen og andre sentrale aktører.	SA, fakultetene	H-2022
	Utarbeide egne samarbeidsavtaler og faste dialogmøter med relevante aktører, som for eksempel NAV og fylkeskommune/kommune ved behov.	SA	H-2022
DELMÅL 5: Studentene skal få mulighet til å evaluere tilretteleggingen de får.	Sikre at studentene som mottar tilrettelegging i forbindelse med studiet skal gis mulighet til å evaluere den tilretteleggingen som er gitt.	SA	V-2023

D. INNSATSOMRÅDE: ORGANISERING, ANSVARDELING OG KOMPETANSEHEVING

DELMÅL	HOVEDAKTIVITETER	ANSVARLIG	NÅR
DELMÅL 1: UiB skal ha en tydelig organisering og ansvarsdeling i arbeidet med å sikre et inkluderende læringsmiljø for alle studenter.	Sikre tydeliggjøring av organisering og ansvar i organisasjonen.	SA	V-2021
	Sikre økt lederfokus på universell utforming.	SA	V-2021
	Etablere gode rutiner for informasjonsflyt ved UiB i tilretteleggings saker.		H-2022
	Opprette «SA Tilrettelegging» som en kompetanseenhet med et overordnet og koordinerende ansvar for tilretteleggings praksis ved UiB.		H-2022
	Sikre at det legges til rette for at «SA Tilrettelegging» støtter enhetene i utfordrende enkeltsaker, og at det gjennomføres jevnlig møter med fakultetene og instituttene.		H-2022
	Bygge opp og administrere en utstyrspool som fakultetene, UB og studentorganisasjonene kan bruke.		H-2022
	Være pådrivere innenfor sine områder i forbindelse med universell utforming.	Sentrale avdelinger	V-2021
Sikre at hver enhet har minst en kontaktperson med rimelig tid avsatt i stillingen.	Fakultetene og sentrale avdelinger	V-2021	
DELMÅL 2: Universell utforming skal være en del av den grunnleggende utdanningsfaglige kompetansen hos alle ansatte med undervisningsrelaterte oppgaver.	Sikre at alle deltakere i det universitetspedagogiske programmet for nyansatte får opplæring i universell utforming.	UPED	H-2020
DELMÅL 3: Det skal tilbys hensiktsmessig opplæring, kompetanseutvikling og erfaringsdeling i nettverk for alle som jobber særlig med tilrettelegging og universell utforming.	Koordinere og videreutvikle kompetansen i Tilretteleggingsnettverket.	SA	V-2022
	Sikre at hver enhet har minst en dedikert person som deltar fast i Tilretteleggingsnettverket, med en tilstrekkelig del av sin stilling avsatt til oppfølging av studenter og egen kompetanseutvikling på feltet.	Fakultetene	V-2021
DELMÅL 4: Alle ansatte ved UiB skal ha kunnskap om universell utforming.	Utarbeide informasjonsmaterie ll og kampanjer.	SA	V-2022

Denne planen skal evalueres når den har vært virksom i 2 år.

uib.no